

ZARZĄDZENIE

REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE

z dnia 20 października 2022 r.

zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009

Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 i 1726) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego, poz. 1652 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w załączniku nr 3 do zarządzenia:
- a) wiersz lp. 16 otrzymuje brzmienie:

L.p.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
16	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> (<i>Triturus cristatus cristatus</i>)	1) K02.01. Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych). Ewolucja biocenotyczna, sukcesja.		1), 2) Pogorszenie warunków rozrodu płazów na skutek nadmiernego zacinienia oraz wypłykania zbiorników wodnych w wyniku zarastania roślinnością, zanikanie zbiorników wskutek zamulenia.
		2) K01.02. Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych). Abiotyczne (powolne) procesy naturalne – zamulenie.	1) E01.03 Zabudowa rozproszona 2) F02 Rybołówstwo i zbieranie zasobów wodnych 3) F06 Inne formy polowania, łowienia ryb i kolekcjonowania, nie wymienione powyżej 4) H01.05 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem 5) J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie 6) J02.02 Usuwanie osadów (mułu...) 7) J03.02.01 Zmniejszenie migracji / bariery dla migracji	1), 7) Powstawanie nowej zabudowy (zabudowa jednorodzinna i rekreacyjna) w pobliżu siedlisk gatunku, stanowiącej barierę ekologiczną lokalnych szlaków migracji sezonowych, ograniczającą przemieszczanie się i dostępność do miejsc zimowania. 2), 3) Zarybianie oczek wodnych (gospodarka rybacka lub/i kłusownictwo rybackie). 4) Eutrofizacja siedlisk w wyniku zanieczyszczeń i spływu biogenów z pól uprawnych. 5) Wszelkie przesuszenie terenu, zapobieganie zabagnianiu terenu, zanik oczek wodnych w wyniku odwadniania (konserwacja i pogłębienie rowów i cieków), zasypywanie. 6) Odmulanie oczek wodnych i przekształcanie ich charakteru.

b) wiersz lp. 17 otrzymuje brzmienie:

L.p.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
17.	1088 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	1) D01.02 Drogi i autostrady 2) K02.01. Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych). Ewolucja biocenotyczna, sukcesja. 3) M01.02. Zmiana klimatu - susze i zmniejszenie opadów		1) Zagrożenie śmiertelności w wyniku kolizji z pojazdami na drodze gminnej w miejscowości Brzeżno. 2) Pogorszenie warunków rozrodu płazów na skutek zarastania zbiorników krzewami i drzewami. 3) Wysychanie zbiorników wskutek zmian klimatycznych.
			1) E01.03 Zabudowa rozproszona 2) F02 Rybołówstwo i zbieranie zasobów wodnych 3) F06 Inne formy polowania, łowienia ryb i kolekcjonowania, nie wymienione powyżej 4) H01.05 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem 5) J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie 6) J02.02 Usuwanie osadów (mułu...) 7) J03.02.01 Zmniejszenie migracji / bariery dla migracji	1), 7) Powstawanie nowej zabudowy (zabudowa jednorodzinna i rekreacyjna) w pobliżu siedlisk gatunku, stanowiącej barierę ekologiczną lokalnych szlaków migracji sezonowych, ograniczającą przemieszczanie się i dostępność do miejsc zimowania. 2), 3) Zarybianie oczek wodnych (gospodarka rybacka lub/i kłusownictwo rybackie). 4) Eutrofizacja siedlisk w wyniku zanieczyszczeń i spływu biogenów z pól uprawnych. 5) Wszelkie przesuszenie terenu, zapobieganie zabagnianiu terenu, zanik oczek wodnych w wyniku odwadniania (konserwacja i pogłębianie rowów i cieków), zasypywanie. 6) Odmulanie oczek wodnych i przekształcanie ich charakteru.

c) wiersz lp. 19 otrzymuje brzmienie:

L.p.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
19.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	1) K.02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja). 2) A03.03 Zaniechanie / brak koszenia		1) Ograniczenie motyloom dostępu do roślin żywicielskich oraz pogorszenie warunków mikroklimatycznych na skutek zmian składu gatunkowego siedlisk (w tym ekspansja ostów i trzciny) w wyniku sukcesji naturalnej. 2) Brak gospodarki łąkarskiej, zaniechanie koszenia powodujące zanik roślin pokarmowych i nektarodajnych.
			1) A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne 2) E01.03 Zabudowa rozproszona 3) J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie 4) J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska	1), 2), 4) Ograniczanie areалу siedlisk gatunku spowodowane zaorywaniem łąk oraz ich zabudową (zabudowa jednorodzinna i rekreacyjna). 3) Pogorszenie jakości siedlisk spowodowane odwadnianiem wilgotnych łąk, w tym konserwacją i odtwarzaniem rowów odwadniających.

- 2) załącznik nr 4 otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszego zarządzenia;
 3) w załączniku nr 5:
 a) wiersz lp. 1 otrzymuje brzmienie:

Działania ochronne			Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
Przedmiot ochrony obszaru Natura 2000	Lp.	Opis zadania ochronnego		
<i>Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>				
91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Pietum</i>) i brzozowo- sosnowe bagienne lasy borealne 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	1	Utrzymanie niedrożności rowów, w tym ewentualna konserwacja przegrody blokującej odpływ wody z borów i brzezin bagiennych oraz regenerujących się potorfii torfowiska Wielkie Błoto (1 szt.). Działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Torfowisko Wielkie Błoto, oddz. 76a, c, d	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie na podstawie porozumienia z Nadleśniczym Nadleśnictwa Szczecinek

- b) wiersz lp. 2 otrzymuje brzmienie:

Działania ochronne			Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
Przedmiot ochrony obszaru Natura 2000	Lp.	Opis zadania ochronnego		
<i>Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>				
91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Pietum</i>) i brzozowo- sosnowe bagienne lasy borealne 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	2	Utrzymanie obecnych niedrożności rowów, w tym ewentualna konserwacja przegród drewniano-ziemnych wybudowanych w kompleksie Brzezińskie Bagna. Działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Brzezińskie Bagno	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie na podstawie porozumienia z Nadleśniczym Nadleśnictwa Szczecinek

- c) uchyla się wiersz lp. 25,
 d) uchyla się wiersz lp. 28,
 4) uchyla się dotychczasowy załącznik nr 5a.
 § 2. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w
Szczecinie

Aleksandra Stodulna

Załącznik do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 20 października 2022 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009.

Załącznik nr 4 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r.

Cele działań ochronnych.

L.p.	Siedlisko przyrodnicze lub gatunek	Parametr/wskaźnik stanu ochrony	Cel ochrony
1.	3130 Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z <i>Littorelletea</i> , <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 2 ha siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów.
		Charakterystyczna kombinacja gatunków	Siedlisko reprezentowane jest głównie przez gatunki tj: turzyca ciborowata <i>Carex bohemica</i> , cibora brunatna <i>Cyperus fuscus</i> , pięciornik norweski <i>Potentilla norvegica</i> , sit dwudzielny <i>Juncus bufonius</i> i babka wielonasienna <i>Plantago intermedia</i> . Gatunki charakterystyczne zajmują około 35% powierzchni siedliska. Utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie stwierdzonego płatu siedliska.
		Gatunki dominujące (bogactwo gatunkowe)	Gatunki dominujące zajmują około 30% i są to: pięciornik norweski <i>Potentilla norvegica</i> , sit dwudzielny <i>Juncus bufonius</i> i babka wielonasienna <i>Plantago intermedia</i> Utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie stwierdzonego płatu siedliska.
		Obce gatunki inwazyjne	Brak gatunków obcych i inwazyjnych (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie siedliska w obszarze.
		Rodzime gatunki ekspansywnych roślin zielnych	Nie stwierdzono występowania gatunków ekspansywnych lub łączne ich pokrycie wynosi do 25% powierzchni siedliska na stanowisku. Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie siedliska w obszarze.

		Struktura przestrzenna płatów siedliska	Brak fragmentacji lub mała fragmentacja nie wynikająca z działań antropogenicznych (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie siedliska w obszarze.
		Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	Płaty dobrze zachowane zajmują 50-80% powierzchni zajętej przez siedlisko na stanowisku (U1) Utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie siedliska w obszarze.
		Ogólny cel ochrony	Utrzymanie oceny ogólnej U1 (stan niezadowolający) z uwzględnieniem naturalnych procesów.
2.	3140 Twardowodn eoligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 700 ha siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów FV.
		Struktura roślinności ramienicowej	Poprawa oceny wskaźnika z U2 do U1 w obrębie stwierdzonego siedliska. Spadek powierzchni łąk ramieniowych nie większy niż 20%.
		Gatunki charakterystyczne	Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie siedliska. Występowanie ≥ 4 gatunków charakterystycznych. Stwierdzono występowanie: <i>Nitellopsis obtusa</i> , <i>Chara tomentosa</i> , <i>Chara aspera</i> , <i>Chara virgata</i> , <i>Chara globularis</i> .
		Gatunki wskazujące na degradację siedliska	Poprawa oceny wskaźnika z U2 do U1 w obrębie stwierdzonego siedliska. Zmniejszenie zajmowanej powierzchni przez gatunki ekspansywne <10 % lub występują jako pojedyncze okazy. Stwierdzono występowanie <i>Ceratophyllum demersum</i> , <i>Elodea canadensis</i> , <i>Potamogeton pectinatus</i> .
		Maksymalna głębokość występowania łąk ramieniowych	Utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie stwierdzonego siedliska Dla jezior głębokich (>5m): poniżej 2,5 do 1 m.
		Zasięg strefy świetlnej w jeziorze	Utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie stwierdzonego siedliska. Dla jezior głębokich (>5m): <5-2,5 lub poniżej głębokości maks. Jeziora.
		Odczyn wody	Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie siedliska. Bez istotnych zmian (pH w zakresie 7 – 8,5)

		Konduktywność (przewodnictwo elektrolityczne)	Przewodność < 600 µS/cm (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie siedliska.
		Plankton (fitoplankton i zooplankton)	Fitoplankton: współdominacja sinic i zielenic, zooplankton: obecność drobnych wioślarek oraz wrotków, obecność gatunków eutroficznych od 5 do 50% w całym zespole zooplanktonu. Poprawa oceny wskaźnika z U2 do U1 w obrębie stwierdzonego siedliska.
		Ogólny cel ochrony	Poprawa oceny ogólnej U2 (stan zły) do U1 (stan niezadowolający) z uwzględnieniem naturalnych procesów.
3.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 473 ha siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów (FV).
		Charakterystyczna kombinacja zbiorowisk	Występuje naturalna różnorodność fitocenotyczna zbiorowisk, obecne nymfeidy i elodeidy. Udział pleustofitów w jeziorach do 25%, w starorzeczach do 50% (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze
		Gatunki wskazujące na degenerację siedliska	Brak gatunków obcych i inwazyjnych, dopuszcza się obecność <i>Elodea canadensis</i> (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
		Barwa wody	Barwa wody słabo zielona, słabo przezroczysta, brązowo-przezroczysta (FV), zielona (U1). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 25% i U1 wskaźnika w obrębie co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze.
		Konduktywność (przewodnictwo elektrolityczne)	Przewodność < 600 µS/cm (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
		Przezroczystość wody	Widzialność krążka Secchiego w >1 m (U1/U2). Poprawa oceny wskaźnika z U2 na U1 w obrębie co najmniej 10 % stanowisk siedliska w obszarze i utrzymanie oceny U1 w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
		Odczyn wody	pH 6,5 – 9 (U1/FV). Utrzymanie ocen FV/U1 wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.

		Plankton: Fitoplankton	Utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie stanowiska siedliska w obszarze. Współdominacja sinic i zielenic.
		Plankton: Zooplankton	Utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie stanowiska siedliska w obszarze. Obecność drobnych wioślarek oraz wrotków. Obecność gatunków eutroficznych od 5 do 50% w całym zespole zooplanktonu.
		Ogólny cel ochrony	Utrzymanie oceny ogólnej U1 (stan niezadowalający) z uwzględnieniem naturalnych procesów.
4.	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 23 ha siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów.
		Gatunki charakterystyczne	Kombinacja gatunków charakterystyczna dla jezior dystroficznych, gatunki charakterystyczne zajmują około 30 % powierzchni, możliwy zupełny brak roślin wodnych (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Rodzime gatunki ekspansywne	Brak gatunków ekspansywnych (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Obce gatunki inwazyjne	Brak gatunków obcych i inwazyjnych, dopuszcza się nieliczną obecność <i>Elodea canadensis</i> (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Barwa wody	<50 mg Pt/dm ⁻³ (lub barwa wody brązowa, klarowna lub o niewielkiej mętności (FV), 51-100 Pt/dm ⁻³ (lub ciemnobrunatna). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Konduktywność (przewodnictwo elektrolityczne)	Przewodność < 100 μS/cm (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.

		Odczyn wody	pH 3 – 7 (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Melioracje	Niewielkie oddziaływanie na warunki wodne zbiorników (U1) Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Wskaźnik hydrochemiczny HDI	Utrzymanie co najmniej oceny U1 wskaźnika. HDI = >40 <50
		Ogólny cel ochrony	Utrzymanie oceny ogólnej U1 (stan niezadawalający) z uwzględnieniem naturalnych procesów.
5.	6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (<i>Arrhenatherion</i>)	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 125 ha siedliska.
		Gatunki charakterystyczne	Średnioliczne gatunki charakterystyczne/diagnostyczne (≥ 3) dla związku <i>Arrhenatherion</i> (dla zb. <i>Poa pratensis-Festuca rubra</i> ≥ 2) oraz niższych syntaksonów (U1). Siedlisko reprezentowane jest przez liczne gatunki roślin zielnych typowych dla łąk rajgrasowych – głównie rajgras wyniosły <i>Arrhenatherum elatius</i> , marchew zwyczajna <i>Daucus carota</i> , barszcz zwyczajny <i>Heracleum sphondylium</i> , kupkówka pospolita <i>Dactylis glomerata</i> Utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Gatunki dominujące	Brak gatunków panujących lub status dominanta osiągają gatunki charakterystyczne dla siedliska (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze.
		Obce gatunki inwazyjne	Brak lub pojedyncze osobniki gatunków o niskim stopniu inwazyjności (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% powierzchni siedliska w obszarze.
		Gatunki ekspansywne roślin zielnych	Brak gatunków silnie ekspansywnych lub ich łączne pokrycie < 20% - FV (np. <i>Deschampsia acaespitosa</i> , <i>Holcus lanatus</i> , <i>Calamagrostis epigejos</i> , <i>Tanacetum vulgare</i>)

			Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% powierzchni siedliska w obszarze.
		Ekspansja krzewów i podrostu drzew	Pokrycie krzewów i podrosty drzew < 5% (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% powierzchni siedliska w obszarze.
		Ogólny cel ochrony	Utrzymanie oceny U1 siedliska.
6.	7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 34 ha siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów.
		Gatunki charakterystyczne	W płatach siedliska występują co najmniej 2 gatunki typowych roślin naczyniowych oraz 3 gatunki torfowców spośród niżej wymienionych: <i>Drosera rotundifolia</i> , <i>Oxycoccus palustris</i> , <i>Andromeda polifolia</i> , <i>Ledum palustre</i> , <i>Eriophorum vaginatum</i> , <i>Scheuchzeria palustris</i> , <i>Carex limosa</i> , <i>Rhynchospora alba</i> , <i>Erica tertralis</i> , <i>Empetrum nigrum</i> , <i>Sphagnum fallax</i> , <i>Sphagnum magellanicum</i> , <i>Sphagnum rubellum</i> , <i>Sphagnum fuscum</i> , <i>Sphagnum papillosum</i> , <i>Sphagnum capillifolium</i> (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika.
		Pokrycie i struktura gatunkowa torfowców	Łączne pokrycie torfowców przekracza 50%. W tym udział gatunków najbardziej typowych (<i>Sphagnum magellanicum</i> , <i>Sphagnum rubellum</i> , <i>Sphagnum fuscum</i> , <i>Sphagnum papillosum</i> , <i>Sphagnum capillifolium</i>) to min. 40% udziału wszystkich gatunków (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika.
		Obce gatunki inwazyjne	Brak gatunków inwazyjnych (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika.
		Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	Brak gatunków ekspansywnych (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika .
		Odpowiednie uwodnienie	Poziom wody mierzony w piezometrze równo lub poniżej 10 cm w stosunku do powierzchni torfowiska (FV). Osiągnięcie oceny FV wskaźnika z uwzględnieniem naturalnych procesów.
		Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek i	Dobrze wykształcony mszar kępkowo-dolinkowy (FV).

		kępy)	Utrzymanie oceny FV wskaźnika.
		Pozyskanie torfu	Brak pozyskiwania torfu (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie wszystkich stanowisk siedliska w obszarze.
		Melioracje odwadniające	Brak sieci rowów lub istniejące stare rowy w wystarczającym stopniu „zneutralizowane” (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika.
		Obecność krzewów i drzew	Pokrycie drzew - 10% – 30%, krzewów - 30-50% (U1). Utrzymanie oceny U1 wskaźnika.
		Ogólny cel ochrony	Osiągnięcie właściwego stanu ochrony FV z uwzględnieniem naturalnych procesów.
7.	7120 Torfowiska wysokie, zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 60 ha siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów.
		Gatunki charakterystyczne	Występują co najmniej dwa gatunki torfowców spośród charakterystycznych dla klasy torfowisk wysokich <i>Oxycocco-Sphagnetea</i> i co najmniej dwa gatunki roślin naczyniowych (FV). Do gatunków charakterystycznych stwierdzonych w obszarze należą: wełnianka pochwowata <i>Eriophorum vaginatum</i> , żurawina błotna <i>Vaccinium oxycoccus</i> , modrzewnica zwyczajna <i>Andromeda polifolia</i> oraz torfowce <i>Sphagnum capillifolium</i> , <i>Sphagnum magellanicum</i> , <i>Sphagnum papillosum</i> , <i>Sphagnum russowii</i> . Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze.
		Gatunki dominujące	Dominują gatunki charakterystyczne dla torfowisk wysokich lub udział gatunków charakterystycznych dla torfowisk wysokich i innych (ekologicznie obcych) mniej więcej równy (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze.
		Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	Całkowite pokrycie mchów >50% i torfowce typowe dla kępek zajmują łącznie ponad 25% całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki (FV).

			Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze.
		Obce gatunki inwazyjne	Brak gatunków inwazyjnych (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
		Gatunki ekspansywne roślin zielnych	Brak gatunków ekspansywnych (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze.
		Obecność krzewów i podrostu drzew	Łączne pokrycie do 10% Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% powierzchni siedliska w obszarze.
		Stopień uwodnienia	Poziom wody od 20 – 40 cm poniżej powierzchni torfowiska (U1). Utrzymanie oceny ogólnej U1 w obrębie wszystkich stanowisk siedliska w obszarze z uwzględnieniem naturalnych procesów.
		Pozyskanie torfu	Eksploatacja prowadzona dawniej niż 10 lat temu (U1). Utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie wszystkich stanowisk siedliska w obszarze.
		Melioracje odwadniające	Istniejąca sieć rowów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury w niewielkim stopniu oddziałuje na warunki wodne torfowiska (U1) bądź została „zneutralizowana” na skutek podjętych działań (FV). Utrzymanie oceny FV w obrębie co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze. oraz osiągnięcie ocen FV w obrębie pozostałych stanowisk siedliska w obszarze.
		Ogólny cel ochrony	Utrzymanie oceny ogólnej FV (stan właściwy) z uwzględnieniem naturalnych procesów.
8.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-</i>	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 11 ha siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów.
		Gatunki charakterystyczne	W płatach siedliska występuje co najmniej 6 gatunków charakterystycznych, lub mniej ale

<i>Cariceteanigrae)</i>		o pokryciu > 50% (FV). Są to m.in. następujące gatunki: <i>Eriophorum angustifolium</i> , <i>Rhynchospora alba</i> , <i>Scheuchzeria palustris</i> , <i>Carex limosa</i> , <i>Carex lasiocarpa</i> , <i>Comarum palustre</i> , <i>Menyanthes trifoliata</i> , <i>Carex nigra</i> , <i>Carex rostrata</i> , <i>Agrostis canina</i> , <i>Calamagrostis stricta</i> , <i>Sphagnum fallax</i> , <i>Sphagnum angustifolium</i> , <i>Sphagnum cuspidatum</i> , <i>Sphagnum teres</i> , <i>Sphagnum flexuosum</i> , <i>Straminergon stramineum</i> , <i>Calliergonella cuspidata</i> (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
	Gatunki dominujące	Dominują gatunki charakterystyczne dla siedliska lub brak dominanta, lecz przeważają gatunki charakterystyczne (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
	Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	Całkowite pokrycie mchów przekracza 50% (w tym w strukturze mchów co najmniej 50% udziału mają torfowce) (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
	Obce gatunki inwazyjne	Brak gatunków inwazyjnych (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
	Gatunki ekspansywne roślin zielnych	Brak lub pojedyncze okazy (FV) Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
	Obecność krzewów i podrostu drzew	Pokrycie krzewów oraz podrostów drzew < 5% (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
	Stopień uwodnienia	Poziom wody mierzony w piezometrze równo lub poniżej 10 cm w stosunku do powierzchni torfowiska (FV). Poziom wody mierzony w piezometrze – 10 – 20 cm poniżej powierzchni torfowiska. Utrzymanie ocen FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze - osiągnięcie celu uzależnione jest od warunków klimatycznych oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.

		Pozyskanie torfu	Brak pozyskiwania torfu lub niezauważalne ślady historycznego pozyskiwania (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie wszystkich stanowisk siedliska w obszarze.
		Melioracje odwadniające	Brak sieci rowów lub istniejące stare rowy w wystarczającym stopniu „zneutralizowane” (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
		Ogólny cel ochrony	Utrzymanie oceny FV z uwzględnieniem naturalnych procesów.
9.	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 236 ha siedliska.
		Charakterystyczna kombinacja florystyczna	Typowa kombinacja florystyczna z uwzględnieniem specyfiki regionalnej. Do gatunków charakterystycznych i wyróżniających zaliczono m.in.: <i>Luzula pilosa</i> , <i>Carex pilulifera</i> , <i>Deschampsia flexuosa</i> , <i>Polytrichastrum formosum</i> , <i>Hypnum cupressiformae</i> , <i>Atrichum undulatum</i> , <i>Dicranella heteromalla</i> , <i>Pohlianutans</i> . Drzewostan buduje buk, z ew. domieszką rodzimych dębów. Akceptowane są stany niemal całkowitego braku runa (FV). Zniekształcona w stosunku do typowej dla siedliska w danym regionie – nietypowo zubożała, z udziałem gatunków synantropijnych lub nitrofilnych <5% pokrycia (U1). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Skład drzewostanu	Drzewostan z dominującym udziałem buka > 80% (FV). Drzewostan o zaburzonych Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze. oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Obce gatunki inwazyjne w podszyciu i runie	Brak gatunków obcych o charakterze inwazyjnym (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% powierzchni siedliska w obszarze.
		Ekspansywne gatunki rodzime w runie	Występują co najwyżej pojedyncze okazy (głównie: <i>Calamagrostis epigejos</i> , <i>Rubussp.</i> , <i>Agrostis capillaris</i>) nie wskazujące na ekspansję (FV), 5-25 % (U1). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Struktura pionowa i	Struktura zróżnicowana, drzewostan różnowiekowy o zróżnicowanym przestrzennie zwarciu (FV). Jednolity drzewostan z pojedynczymi drzewami w innym wieku, o jednakowym przestrzennie

	przestrzenna roślinności	<p>zwarceniu (U1).</p> <p>utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 50% powierzchni siedliska w obszarze. oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	<p>Udział drzew starych > 100 lat >10% (FV).), <10% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50 % udział drzew starszych niż 50 lat (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze. oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Naturalne odnowienie drzewostanu	<p>Naturalne odnowienie obecne, wypełniające luki i odnowienia, w składzie gatunkowym dominuje buk (FV). Obecne, lecz mało intensywne, słabo reagujące na luki i prześwietlenia, lub na działania gospodarcze mające spowodować odnowienie, część powierzchni o odpowiednich do rozwoju młodego pokolenia warunkach świetlnych pozostaje bez odnowienia (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 25% powierzchni siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Gatunki obce w drzewostanie	<p>Brak gatunków obcych lub ich udział nie przekraczający 5% pod warunkiem braku młodego pokolenia (FV).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% powierzchni siedliska w obszarze.</p>
	Martwe drewno (łącznie zasoby)	<p>Martwe drewno min 20m³/ha (FV), 10-20 m³/ha(U1).</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 25% powierzchni siedliska w obszarze oraz osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze.</p> <p>Jest to proces rozłożony w czasie, zależny od dynamiki roślinności, starzenia się drzew i tym samym zwiększania zasobów martwego drewna, rozwoju mikrosiedlisk drzewnych, ale również efektów prowadzonej gospodarki leśnej w związku z zaplanowanymi działaniami ochronnymi.</p>
	Martwe drewno wielkowymiarowe	<p>Minimum 5szt./ha (FV), 3-5 szt./ha (U1).</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 25% powierzchni siedliska w obszarze. oraz osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze.</p> <p>Jest to proces rozłożony w czasie, zależny od dynamiki roślinności, starzenia się drzew i tym samym zwiększania zasobów martwego drewna, rozwoju mikrosiedlisk drzewnych, ale również</p>

			efektów prowadzonej gospodarki leśnej w związku z zaplanowanymi działaniami ochronnymi.
		Mikrosiedliska drzewne	<p>Minimum 20szt./ha (FV), 10-20 szt./ha.</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 25% powierzchni siedliska w obszarze. oraz osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze.</p> <p>Jest to proces rozłożony w czasie, zależny od dynamiki roślinności, starzenia się drzew i tym samym zwiększania zasobów martwego drewna, rozwoju mikrosiedlisk drzewnych, ale również efektów prowadzonej gospodarki leśnej w związku z zaplanowanymi działaniami ochronnymi.</p>
		Inne zniekształcenia, w tym zniekształcenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	<p>Brak zniekształceń (FV).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% powierzchni siedliska w obszarze.</p>
		Ogólny cel ochrony	Osiągnięcie właściwego stanu siedliska (FV) rozumianego poprzez poprawę lub utrzymanie stanu poszczególnych wskaźników i parametrów.
10.	9130 Żyzne buczyny	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 691 ha siedliska.
		Charakterystyczna kombinacja florystyczna	<p>Typowa kombinacja florystyczna z uwzględnieniem specyfiki regionalnej (FV). Do gatunków charakterystycznych i wyróżniających zaliczono m.in.: <i>Galeobdolon luteum</i>, <i>Festuca altissima</i>, <i>Galium odoratum</i>, <i>Carex sylvatica</i>, <i>Millium effusum</i>, <i>Dryopteris filix-mas</i>, <i>Poa nemoralis</i>, <i>Brachypodium sylvaticum</i>. W wariancie wilgotnym ponadto: <i>Mercurialis perennis</i>, <i>Circaea lutetiana</i>, <i>Carex remota</i>. Drzewostan buduje buk, z ew. domieszką dębu szypułkowego, rzadziej grabu i brzozy brodawkowatej. W warstwie podszytu i podrostu dominuje buk (z naturalnego odnowienia), miejscami także z większą dynamiką jaworu oraz jesionu.</p> <p>Zniekształcona w stosunku do typowej kombinacji wykształcającej się lokalnie w naturalnych buczynach, budowana w większości przez gatunki typowe dla buczyn lecz z wyraźnie zaznaczoną obecnością gatunków obcych ekologicznie. Skład uproszczony, kadłubowy, nawet przy braku gatunków ekologicznie obcych (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
		Skład drzewostanu	Drzewostan z dominującym udziałem buka > 80% (FV). Gatunki obce ekologicznie buczynom

		<p>stanowią 15-55 % drzewostanu lub nawet przy braku gatunków obcych ekologicznie drzewostan zdominowany przez gatunki zwykle w buczynach stanowiące tylko domieszkę.</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Obce gatunki inwazyjne w podszybie i runie	<p>Najwyżej nieliczny udział obcych gatunków inwazyjnych (np. <i>Impatiens parviflora</i>) w runie (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie co najmniej 90% powierzchni siedliska w obszarze.</p>
	Ekspansywne gatunki rodzime w runie	<p>Występują co najwyżej pojedyncze okazy (np. <i>Rubus sp.</i>, <i>Calamagrostis epigejos</i>, <i>Juncus effusus</i>, <i>Deschampsia cespitosa</i>) nie wskazujące na ekspansję (FV), 5-25 % (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	<p>Struktura zróżnicowana, drzewostan różnowiekowy o zróżnicowanym przestrzennie zwarcie (ocena FV). Jednolity z pojedynczymi drzewami w innym wieku o jednakowym przestrzennie zwarcie (U1)</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 50% powierzchni siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	<p>Udział drzew starych > 100 lat >10% (FV), <10% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50 % udział drzew starszych niż 50 lat (U1).</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Naturalne odnowienie drzewostanu	<p>Naturalne odnowienie obecne, wypełniające luki i odnowienia, w składzie gatunkowym dominuje buk (FV). Naturalne odnowienie mało intensywne, słabo reagujące na luki i prześwietlenia, lub na działania gospodarcze mające spowodować odnowienie, część powierzchni o odpowiednich do rozwoju młodego pokolenia warunkach świetlnych pozostaje bez odnowienia (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 25% powierzchni siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Gatunki obce w drzewostanie	<p>Brak gatunków obcych lub ich udział nie przekraczający 5% pod warunkiem braku młodego pokolenia (FV).</p>

			Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% powierzchni siedliska w obszarze.
		Martwe drewno (łącznie zasoby)	Martwe drewno min 20m ³ /ha (FV), 10-20 m ³ /ha (U1). Osiągnięcie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 25% powierzchni siedliska w obszarze oraz osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze.
		Martwe drewno wielkowymiarowe	Minimum 5szt./ha (FV), 3-5 szt./ha (U1). Osiągnięcie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 25% powierzchni siedliska w obszarze oraz osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze.
		Mikrosiedliska drzewne	Minimum 20szt./ha (FV), 10-20 szt./ha (U1). Osiągnięcie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 25% powierzchni siedliska w obszarze oraz osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze.
		Inne zniekształcenia, w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna.	Brak zniekształceń (FV). Osiągnięcie lub utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% powierzchni siedliska w obszarze.
		Ogólny cel ochrony	Osiągnięcie stanu właściwego wszystkich parametrów dla siedliska w obszarze (FV)
11.	9160 Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 124 ha siedliska.
		Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	Typowa kombinacja florystyczna z uwzględnieniem specyfiki regionalnej (FV). Zniekształcona w stosunku do typowej dla siedliska w regionie (U1). Do gatunków charakterystycznych i wyróżniających zaliczono m.in.: <i>Galeobdolon luteum</i> , <i>Galium odoratum</i> , <i>Stellaria holostea</i> , <i>Carex sylvatica</i> , <i>Millium effusum</i> , <i>Pulmonaria obscura</i> , <i>Viola reichenbachiana</i> , <i>Ranunculus lanuginosus</i> , <i>Dryopteris filix-mas</i> , <i>Anemone sp.</i> , <i>Hepati canobilis</i> , <i>Poa nemoralis</i> , <i>Polygonatum multiflorum</i> , <i>Carex sylvatica</i> , <i>Stachys sylvatica</i> , <i>Viola mirabilis</i> , <i>Ranunculus auricomus</i> . Dopuszcza się sytuacje niemal nagiego runa wynikającą z silnego zacielenia dna lasu. Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 75% powierzchni siedliska w obszarze, oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Gatunki dominujące w	W każdej warstwie zbiorowiska dominują gatunki właściwe dla siedliska (FV). We wszystkich

	poszczególnych warstwach fitocenozy	<p>warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są zaburzone relacje ilościowe (U1).</p> <p>Drzewostan grądów budują występujące w różnych proporcjach: buk, grab, dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, w płatach nadrzecznych oraz w sąsiedztwie źródlisk także olsza czarna, jesion wyniosły, rzadziej wiąz pospolity i szypułkowy. W domieszce spotyka się ponadto: jawor, brzozę brodawkowatą, osikę, klon zwyczajny. W warstwie podszytu i podrostu dominują: leszczyna, buk, jawor, grab. W runie dominują gatunki typowo leśne.</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze, oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Udział graba	<p>Udział grabu w drzewostanie > 10% (FV) oraz <10% (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Udział w drzewostanie gatunków liściastych (bez wczesnosukcesyjnych)	<p>Utrzymanie udziału gatunków liściastych typowych dla siedliska w regionie na poziomie > 90 % (FV) oraz 50-90% (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Udział w drzewostanie gatunków wczesnosukcesyjnych	<p>Utrzymanie udziału gatunków wczesnosukcesyjnych (np. <i>Betula pendula</i>, <i>Populus tremula</i>) na poziomie < 10% (FV) oraz 10-30% (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 50 % stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Obce gatunki inwazyjne w podszycie i runie	<p>Obecne (np. <i>Impatiens parviflora</i>, <i>I. glandulifera</i>), lecz nieliczne i nieekspansywne (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze, oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	<p>Udział sporadyczny (głównie gatunki zielne nitrofilne oraz jeżyny) – FV. Udział podwyższony, lecz nie bardzo ekspansywne (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Struktura pionowa i	<p>Struktura zróżnicowana, > 50% pokryte przez zwarty drzewostan, obecne luki i prześwietlenia (ocena FV). Jednolity stary drzewostan lub struktura zróżnicowana ze zwartym starym</p>

	przestrzenna roślinności	drzewostanem zajmującym 10-50 % powierzchni (U1). Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
	Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	Udział drzew starych > 100 lat >10% (FV), <10% udział drzew starszych niż 100 lat i <50 % udział drzew starszych niż 50 lat (U1). Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
	Naturalne odnowienie drzewostanu	Obfite, zazwyczaj z udziałem graba (FV). Pojedyncze lub bez udziału graba (U1). Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
	Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	Udział gatunków obcych geograficznie (m.in. <i>Quercus rubra</i> , <i>Piceaabies</i> , <i>Larix sp.</i> , <i>Aesculus sp.</i>) nie odnawiających się < 1% (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
	Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	Udział gatunków obcych ekologicznie (np. <i>Pinus sylvestris</i>) < 10% (FV). 10-50% (U1). Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
	Martwe drewno (łącznie zasoby)	10- 20 m ³ /ha (U1). Osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze oraz osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze.
	Martwe drewno leżące lub stojące wielkowymiarowe >3 m długości i >50cm grubości	3-5 szt./ha (U1). Osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze oraz osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze.
	Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem	Brak znaczących śladów zniszczenia runa (FV), pojedyncze ślady zniszczenia runa (U1). Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.

		Inne zniekształcenia	Brak zniekształceń (FV). Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
		Ogólny cel ochrony	Osiągnięcie stanu U1 siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów. Osiągnięcie niezadawalającego stanu siedliska jest procesem długofalowym, zależnym od wielu czynników. Najistotniejszy wpływ na ogólną ocenę siedliska ma w tym przypadku wskaźnik kardynalny związany z udziałem martwych drzew grubych.
		Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 27 ha siedliska.
		Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	Występowanie typowego spektrum gatunków charakterystycznych/wskaźnikowych runa dla każdego z podtypów siedliska (oraz wariantów troficzno-wilgotnościowych) w obrębie przynajmniej 50% stanowisk siedliska (ocena FV), m.in.: <i>Molinia caerulea</i> , <i>Pteridium aquilinum</i> , <i>Luzula pilosa</i> , <i>Maianthemum biforium</i> , <i>Lathyrus montanus</i> , <i>Carex pilulifera</i> , <i>Calamagrostis arundinacea</i> , <i>Vaccinium myrtillus</i> , <i>Deschampsia flexuosa</i> , <i>Melampyrum pratense</i> , <i>Hieracium sabaudum</i> , <i>Hieracium murorum</i> , <i>Hieracium laevigatum</i> , <i>Hieracium lachanalii</i> , <i>Pleurozium schreberi</i> , <i>Pseudoscleropodium purum</i> , <i>Polytrichastrum formosum</i> , <i>Dicranum sp.</i> Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa zubożona w stosunku do typowej dla siedliska w regionie (U1). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
12.	9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercetearobori – petraeae</i>)	Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	W każdej warstwie zbiorowiska dominują gatunki właściwe dla siedliska (FV). We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są zubożone relacje ilościowe (U1). Drzewostan budują występujące w różnych proporcjach: rodzime gatunki dębów, brzoź, buk, cw domieszce występują osika, grab oraz sosna zwyczajna. Podszyt oraz podrost tworzą m.in.: jarzab pospolity, kruszyna, leszczyna, gatunki rodzime budujące drzewostan. Runo typowe dla kwaśnych dąbrów i borów. Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
		Udział dębu w drzewostanie	Utrzymanie udziału rodzimych dębów w drzewostanie > 70 % (FV), 40-70% (U1) Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.

	Udział sosny w drzewostanie	<p>Utrzymanie udziału sosny w drzewostanie do 10% (FV), 10-40% (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Ekspansywne gatunki obce w podszyciu i runie	<p>Brak gatunków obcych (FV). Gatunki obce obecne lecz najwyżej jeden gatunek, nie bardzo silnie ekspansywny (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Ekspansywne gatunki rodzime w runie	<p>Występują co najwyżej pojedyncze okazy (np. <i>Rubus sp.</i>, <i>Calamagrostis epigejos</i>) nie wskazujące na ekspansję (FV). Udział ekspansywnych gatunków rodzimych w runie podwyższony lecz nie bardzo ekspansywnie (U1).</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny U1 na pozostałych stanowiskach</p>
	Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	<p>Struktura zróżnicowana, > 50% pokryte przez zwarty drzewostan, obecne luki i prześwietlenia (ocena FV). Jednolity stary drzewostan lub struktura zróżnicowana ze zwartym starym drzewostanem zajmującym 10 -50 % powierzchni (U1).</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny U1 na pozostałych stanowiskach</p>
	Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	<p>Udział drzew starych > 100 lat >10% (FV). <10% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Naturalne odnowienie dębu	<p>Naturalne odnowienie dębu liczniejsze niż pojedyncze (FV), pojedyncze (U1)</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	<p>Udział gatunków obcych geograficznie (m.in. świerka, daglezi, modrzewia), nie odnawiających się < 1% (FV). <10% i nie odnawiające się (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny</p>

			U1 na pozostałych stanowiskach
		Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	Udział gatunków obcych ekologicznie < 10% (FV). 10-50% (U1). Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny U1 na pozostałych stanowiskach
		Martwe drewno (łącznie zasoby)	Martwe drewno min 20m ³ /ha (FV)., 10-20 m ³ /ha. (U1). Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze oraz osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze.
		Martwe drewno leżące lub stojące wielkowymiarowe	Minimum 5szt./ha (FV), 3-5 szt/ha Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze oraz osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze.
		Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem	Brak znaczących śladów zniszczenia runa (FV). Zniszczenia runa występują, lecz mało znaczące. Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach
		Inne zniekształcenia	Brak zniekształceń (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze.
		Ogólny cel ochrony	Osiągnięcie stanu właściwego wszystkich parametrów dla siedliska w obszarze (FV).
13	91D0* Bory i lasy bagienne (Vacciniouliginosi-Betuletumpubescentis, Vacciniouliginosi-Pinetum, Pinomugo-Sphagnetum, Sphagnogirgensohnii-Piceetum) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 617 ha siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów.
		Gatunki charakterystyczne	Występowanie co najmniej 60% następujących gatunków charakterystycznych (roślin naczyniowych), w obrębie przynajmniej 25% stanowisk siedliska (ocena FV): <i>Ledum palustre</i> , <i>Vaccinium uliginosum</i> , <i>Eriophorum vaginatum</i> , <i>Oxycoccus palustris</i> , <i>Andromeda polifolia</i> , <i>Lycopodium annotinum</i> , <i>Menyanthes trifoliata</i> , <i>Empetrum nigrum</i> , <i>Erica tetralix</i> , <i>Comarum palustre</i> , <i>Aulacomnium palustre</i> , <i>Sphagnum palustre</i> , <i>Sphagnum fallax</i> , <i>Sphagnum capillifolium</i> , <i>Sphagnum squarrosum</i> , <i>Sphagnum teres</i> . Drzewostan w zależności od podtypu tworzą występujące w różnych proporcjach: sosna zwyczajna, brzoza omszona, olsza czarna.

		Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 60 % stanowisk w obszarze oraz oceny U1 w obrębie co najmniej 20% stanowisk w obszarze.
	Gatunki dominujące	We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe przy czym zaburzone są relacje ilościowe (U1). Osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze (przy uwzględnieniu procesów naturalnych) oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.
	Inwazyjne gatunki obce w runie	Brak obcych gatunków w runie (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie wszystkich stanowisk w obszarze.
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	W płatach siedliska obecny najwyżej 1 gatunek, nieliczny – sporadyczny (U1) lub więcej niż 1 gatunek, nawet 1 gatunek liczny (U2) Utrzymanie oceny U2 wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk w obszarze oraz oceny U1 w obrębie co najmniej 10% stanowisk siedliska w obszarze.
	Uwodnienie	Właściwe „bagienne” uwodnienie (FV). Siedliska nieco przesuszone (U1). Osiągnięcie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 60 % stanowisk w obszarze utrzymanie oceny U1 w obrębie 15 % stanowisk w obszarze oraz utrzymanie oceny FV 2 w obrębie pozostałych stanowisk.
	Wiek drzewostanu	Udział drzew starszych niż 100 lat > 20% (FV). Udział drzew starszych jest < 20%, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat. Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 50 % stanowisk w obszarze oraz utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie pozostałych stanowisk.
	Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	Siedlisko bez gatunków obcych geograficznie. Obecne co najwyżej pojedyncze egzemplarze nie wskazujące na ekspansję (FV). Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 90% stanowisk w obszarze oraz osiągnięcie obeny FV w obrębie pozostałych stanowisk.
	Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	Siedlisko bez gatunków obcych ekologicznie. Obecne co najwyżej pojedyncze egzemplarze nie wskazujące na ekspansję (FV).

			Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie wszystkich stanowisk w obszarze.
		Naturalne odnowienie drzewostanu	<p>Platy siedliska z naturalnym odnowieniem właściwego drzewostanu liczniejszym niż pojedyncze (FV).</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 25% stanowisk w obszarze oraz utrzymanie oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
		Występowanie mchów torfowców	<p>Torfowce dominują w runie, normalne zróżnicowanie Gatunkowe (FV). Wyraźnie obniżone pokrycie torfowców (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 w obrębie co najmniej 15 % stanowisk w obszarze.</p>
		Występowanie charakterystycznych krzewinek	<p>Krzewinki występują z „normalną” obfitością (FV). Typowe krzewinki występują z obniżoną obfitością (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny U1 wskaźnika w obrębie co najmniej 50% stanowisk w obszarze oraz oceny FV w obrębie 30 % stanowisk w obszarze.</p>
		Pionowa struktura roślinności	<p>Naturalna, zróżnicowana (FV).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie wszystkich stanowisk w obszarze.</p>
		Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	<p>Brak śladów zniszczenia runa i gleby (FV).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie wszystkich stanowisk w obszarze.</p>
		Ogólny cel ochrony	Poprawa stanu siedliska do oceny U1 z uwzględnieniem naturalnych procesów.
14.	91E0* łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetumalbae, Populetumalbae, Alnion glutinoso-incanae, olsy źródłiskowe)	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni co najmniej 196 ha siedliska z uwzględnieniem naturalnych procesów.
		Gatunki charakterystyczne	<p>Kombinacja florystyczna typowa dla łągów (FV). Kombinacja florystyczna zubożona, lecz oparta na gatunkach typowych dla łągu (U1)</p> <p>Do głównych gatunków wskaźnikowych dla różnych postaci 91E0 w obszarze należy zaliczyć: <i>Alnus glutinosa</i>, <i>Fraxinus excelsior</i>, <i>Corylus avellana</i>, <i>Circaea utetiana</i>, <i>Circaea alpina</i>, <i>Festuca gigantea</i>, <i>Carex remota</i>, <i>Galeobdolon luteum</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Padus avium</i>, <i>Impatiens noli-tangere</i>, <i>Cardamine amara</i>, <i>Chrysosplenium alternifolium</i>, <i>Stellaria nemorum</i>, <i>Athyrium filix-femina</i>,</p>

		<p><i>Mercurialis perennis, Plagiomnium undulatum, Brachythecium rivulare,</i></p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Gatunki dominujące	<p>We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe (FV). We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są zaburzone relacje ilościowe (U1).</p> <p>Drzewostan tworzą: olsza czarna, z domieszką jesionu, wiązów, klonu jarowa, rzadziej rodzimych brzoź oraz wierzb.</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Reżim wodny	<p>Przewodnienie podłoża właściwe dla łągów, nie zawsze związane z zalewami rzecznyymi (FV). Dynamika zalewów i przewodnienie podłoża obniżone w stosunku do normalnego (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze (jeśli pozwolą na to naturalne procesy) oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Obce gatunki inwazyjne w podszybie i runie	<p>Obecny więcej niż 1 gatunek (np. <i>Impatiens parviflora, I. glandulifera</i>), lub 1 gatunek jeżeli liczny (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U2 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	<p>Występują gatunki niepożądane lecz nieliczne i nie wykazują tendencji do ekspansji (np. <i>Urtica dioica, Deschampsia caespitosa.</i>) – FV, silnie ekspansywne, lecz nie ograniczające różnorodności runa – U1.</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Pionowa struktura roślinności	<p>Struktura naturalna, zróżnicowana, obecne luki, drzewostan wielogeneracyjny (FV). Struktura pionowa antropogenicznie zmieniona, lecz zróżnicowana (U1)</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Wiek drzewostanu	> 20% udział drzew starszych niż 100 lat (FV) < 20% udział drzew starszych niż 100 lat ale

		<p>>50% udział drzew starszych niż 50 lat (U1).</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze oraz utrzymanie oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Naturalne odnowienie drzewostanu	<p>Odnowienie naturalne występuje obficie, w obrębie dogodnych mikrosiedlisk (FV). Naturalne odnowienie występuje pojedynczo (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze. oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	<p>Płaty siedliska bez gatunków obcych geograficznie (<1%) – FV. Gatunki obce występują < 10% i nie odnawiają się (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Martwe drewno (łącznie zasoby)	<p>Martwe drewno min 20m³/ha (FV), 10-20m³/ha (U1).</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze.</p>
	Martwe drewno leżące lub stojące wielkowymiarowe >3 m długości i >50cm grubości	<p>Minimum 5szt./ha (FV), 3-5 szt./ha.</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 25% stanowisk siedliska w obszarze oraz osiągnięcie oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem	<p>Brak znaczących śladów zniszczenia runa (FV). Nieliczne ślady zniszczenia runa , naruszone <1% powierzchni terenu, liczby drzew (U1).</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 75% stanowisk siedliska w obszarze oraz oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Inne zniekształcenia	<p>Brak zniekształceń (FV). Zniekształcenia występują, lecz mało znaczące (U1).</p> <p>Osiągnięcie oceny FV wskaźnika na co najmniej 90% stanowisk siedliska w obszarze oraz osiągnięcie oceny U1 na pozostałych stanowiskach.</p>
	Ogólny cel ochrony	<p>Osiągnięcie stanu właściwego wszystkich parametrów dla siedliska w obszarze (FV) z uwzględnieniem naturalnych procesów.</p>

15.	<p style="text-align: center;">1188 kumak nizinny <i>Bombina bombina</i></p>	Populacja	<p>Utrzymanie populacji gatunku w obszarze na co najmniej 8 stwierdzonych stanowiskach: Trzebiechowo I, Kusowo, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325c, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325l, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 50 j, Trzebujewo I, Trzebujewo II, Nizinne, zgodnie z naturalnymi procesami.</p>
		Siedlisko	<p>Utrzymanie stanu siedliska na poziomie właściwym (FV) na stanowiskach: Trzebiechowo I, Kusowo, Nadleśnictwo oddz. 325c, Nizinne, utrzymanie stanu siedliska na poziomie niezadawalającym (U1) na stanowiskach, tj.: Trzebiechowo II, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 50j, Trzebujewo I, Trzebujewo II, oraz na poziomie złym (U2) na stanowisku Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325l, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie obecnego udziału szuwaru w powierzchni zbiorników, tj. 0-10% na stanowiskach Trzebujewo II, Trzebujewo I, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325l, Brzeźno II, 10-25% na stanowiskach Kusowo, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325c, >25% na stanowiskach Nizinne i Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 50j, - utrzymanie obecnego udziału wysokości roślinności szuwarowej tj. brak szuwaru lub wysokość szuwaru powyżej 1 m na stanowiskach Trzebujewo II, Trzebujewo I, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325l, Brzeźno II oraz obecność szuwaru o wysokości 1 m lub niższego na stanowiskach: Kusowo, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325c, Nizinne i Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 50j, - utrzymanie obecnego udziału roślinności zanurzonej i pływającej, tj. brak lub tylko roślinność pływająca na stanowiskach Trzebujewo II, Trzebujewo I, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325l, kępkowa i nieliczna na stanowisku Brzeźno II, bardzo liczna o pionowych pędach na stanowiskach Kusowo, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325c, Nizinne i Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 50j, - utrzymanie obecnego, łagodnego nachylenia brzegów zbiorników w obrębie wszystkich stanowisk w obszarze, - utrzymanie obecnego zacienienia zbiorników, tj. na poziomie < 50% powierzchni lustra wody na stanowiskach Trzebujewo II, Brzeźno II, Kusowo, Nizinne, na poziomie >50% na stanowiskach Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 50j, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325c, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325l i Trzebujewo I - utrzymanie istniejących pływających w obrębie zbiornikowa stanowiskach Trzebujewo I, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325l, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325c, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 50j, Nizinne, Kusowo oraz Trzebujewo, - utrzymanie wskaźnika brak ryb na dotychczasowym poziomie, tj. brak ryb na stanowiskach Trzebujewo I, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325l, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325c, Nizinne, Kusowo, Trzebujewo II oraz obecności ryb na stanowiskach Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 50j i Brzeźno II, - utrzymanie wskaźnika bariery wokół brzegu zbiornika na dotychczasowym poziomie tj. brak barier wokół wszystkich stanowisk gatunku w obszarze, - utrzymanie wskaźnika zabudowa otoczenia zbiornika na dotychczasowym poziomie, tj. brak zabudowy lub zabudowa wiejska (stanowisko Brzeźno II) - utrzymanie wskaźnika droga asfaltowa na poziomie dotychczasowym, tj. brak drogi asfaltowej lub droga jednopasmowa (stanowiska Kusowo i Brzeźno II), <p>zgodnie z naturalnymi procesami.</p>

16.	1355 wydra europejska <i>Lutra lutra</i>	Populacja	Utrzymanie właściwego stanu populacji (FV), przynajmniej na poziomie co najmniej 2 osobników na 10 km linii brzegowej.
		Baza pokarmowa	Utrzymanie bazy pokarmowej na dotychczasowym poziomie (FV).
		Udział siedliska kluczowego dla gatunku	Utrzymanie dotychczasowej struktury siedliska w obszarze (U1).
		Charakter strefy przybrzeżnej	Utrzymanie dotychczasowej struktury siedliska w obszarze (FV).
		Stopień antropopresji	Poprawa oceny wskaźnika „przepusty pod drogami” ze stanu U1 na FV.
17.	1060 czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Populacja	Utrzymanie populacji oraz siedlisk gatunku w obszarze na co najmniej 7 stanowiskach w obszarze.
		Siedlisko	Utrzymanie min. 65 ha siedlisk o odpowiednich parametrach tj. łąk, na których stwierdzono występowanie roślin żywicielskich takich jak: szczaw omszony <i>Rumex confertus</i> , szczaw tępolistny <i>Rumex obtusifolius</i> , szczaw kędzierzawy <i>Rumex crispus</i> i szczaw lancetowaty <i>R. hydrolapathum</i> oraz roślin nektarodajnych takich jak: krwawnica pospolita <i>Lythrum salicaria</i> , ostrożeń <i>Cirsium spp.</i> , firletka poszarpana <i>Lychnis flos-cuculi</i> , niezapominajki <i>Myosotis spp.</i> , krwawnik pospolity <i>Achillea millefolium spp.</i>
18.	1166 traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Populacja	Utrzymanie populacji gatunku w obszarze na co najmniej 8 stwierdzonych stanowiskach: Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 50 j, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 49d, Grąbczyn, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325c, Trzebiechowo I, Buczyny oddz. 333h, Przeradz oraz Stare Wierzchowo, zgodnie z naturalnymi procesami.
		Jakość wody	Jakość wody średnia (U1) – bez wyraźnych zanieczyszczeń, dno po zaburzeniu nie wydziela woni siarkowodoru, licznie występujące bezkręgowce o mniejszej tolerancji na zanieczyszczenia, lecz ich różnorodność gatunkowa jest niewielka. Utrzymanie oceny U1 wskaźnika na co najmniej 90% stanowisk gatunku w obszarze.
		Zacienienie zbiornika	Utrzymanie oceny FV(0-60% zacienione) wskaźnika na co najmniej 60 % stanowisk w obszarze oraz utrzymanie oceny U1 (60-80% zacienione) wskaźnika w obrębie stanowisk Grąbczyn, Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 325c.
		Wpływ ptaków wodnych	Utrzymanie oceny FV (0-2 ptaki na 1000 m ²) wskaźnika w obrębie wszystkich stanowisk w obszarze.
		Wpływ ryb	Utrzymanie oceny FV (brak ryb) wskaźnika na co najmniej 50 % stanowisk w obszarze oraz utrzymanie oceny U1 (możliwa obecność ryb) wskaźnika w obrębie stanowisk Buczyny oddz. 333h, Trzebiechowo I, i Nadleśnictwo Szczecinek oddz. 49d.
		Ocena jakości środowiska lądowego	Ocena dobra (FV) - siedlisko lądowe posiadające dobre warunki troficzne i liczne schronienia dla traszek (środowisko leśne; łąki z kępami traw i turzyc). Siedlisko zajmuje znaczną powierzchnię i całkowicie otacza zbiornik. Brak barier dla migracji osobników (brak pól uprawnych, dróg).

			<p>Ocena średnia (U1) - średnie siedlisko lądowe posiadające dobre warunki troficzne i liczne schronienia dla traszek, ale zajmujące mniejszą powierzchnię wokół zbiornika niż poprzednia kategoria, np. część akwenu graniczy z polem uprawnym lub szosą. .</p> <p>Utrzymanie oceny FV wskaźnika na co najmniej 60 % stanowisk w obszarze oraz utrzymanie co najmniej oceny U1 wskaźnika w obrębie pozostałych stanowisk.</p>
		Stopień zarośnięcia lustra wody przez roślinność	Utrzymanie oceny FV(80-100% zarośnięte lustro wody) wskaźnika na co najmniej 60 % stanowisk w obszarze oraz utrzymanie co najmniej oceny U1 (40-59% zarośnięte lustro wody) wskaźnika w obrębie pozostałych stanowisk.
19.	<p>1037 trzepla zielona <i>Opiogomohus cecilia</i></p>	Populacja	Utrzymanie populacji gatunku w obszarze na wszystkich potwierdzonych stanowiskach.
		Siedlisko	Utrzymanie co najmniej obecnego stanu siedliska FV, tj: stopień naturalności koryta rzecznoego na poziomie II (niewielkie i mało znaczące przekształcenia, jak np. wykładany płytami czy kamieniami brzeg i w wodzie sam skłon przybrzeżny, niewielkie urządzenia niezmieniające w sposób istotny przepływu wody), klasa czystości wody na poziomie I-III, siedlisko potencjalne 80-100%, siedlisko zasiedlone 80-100%.
20.	<p>1042 zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i></p>	Populacja	Utrzymanie populacji gatunku w obszarze na wszystkich potwierdzonych stanowiskach.
		Siedlisko	Utrzymanie co najmniej obecnego stanu siedliska FV, tj: występowanie odpowiednich gatunków roślin – co najmniej 2 gatunki; udział roślinności dogodnej dla gatunku; siedlisko dogodne dla gatunku na co najmniej 75% długości (lub powierzchni) roślinności przybrzeżnej lub co najmniej 50% całej powierzchni zbiornika (jeżeli jest on cały lub w dużym stopniu porośnięty roślinnością; jakość otoczenia (antropopresja) I.

Uzasadnienie

Regionalny dyrektor ochrony środowiska zgodnie z delegacją ustawową zawartą w treści art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916 z późn. zm.) ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. W tej sytuacji posiada również kompetencje do zmiany przedmiotowego aktu prawnego.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie ustanowiony został zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego poz. 1652), zmieniony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 14 maja 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego poz. 1652).

Aktualna zmiana zarządzenia w sprawie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 polega na:

- 1) zmianach w załączniku nr 3 Identyfikacja istniejących zagrożeń w zakresie uzupełnienia zagrożeń dla czerwończyka nieparka, traszki grzebieniastej i kumaka nizinnego, w oparciu o wykonane uzupełnienia stanu wiedzy o tych gatunkach;
- 2) zmianie załącznika nr 4 Cele działań ochronnych dla wszystkich siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony w obszarze;
- 3) zmianach w załączniku nr 5 Działania ochronne w zakresie wykreślenia działań ochrony czynnej, które zostały już wykonane i ich powtórzenie jest bezzasadne.

Potrzeba zmiany załącznika nr 4 Cele działań ochronnych dla wszystkich siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony w obszarze wynika z zarzutów formalnych Komisji Europejskiej z dnia 9 czerwca 2021 r., zn. INFR(2021)2025 C(2021)2179, w sprawie obowiązku ustalenia precyzyjnych celów ochrony dla każdego obszaru Natura 2000. Zgodnie z ww. stanowiskiem Komisji Europejskiej funkcja celów ochrony polega na określeniu, jaki stan gatunków i typów siedlisk na danym obszarze należy osiągnąć, tak aby obszar ten mógł przyczynić się do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest właściwy stan ochrony tych gatunków i typów siedlisk (art. 2 ust. 2 dyrektywy siedliskowej) na poziomie krajowym, biogeograficznym lub europejskim. Zgodnie z wykładnią przedstawioną przez Komisję Europejską aby spełnić tę funkcję, cele ochrony muszą być:

1. indywidualnie określone dla danego obszaru, tj. ustalone na poziomie obszaru;
2. kompleksowe, tj. obejmujące wszystkie gatunki i typy siedlisk będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty na mocy dyrektywy siedliskowej, które występują w obszarze Natura 2000;
3. indywidualnie określone dla przedmiotu ochrony, tj. jasno wskazywać konkretny typ siedliska lub gatunek na danym obszarze;

4. indywidualnie określone pod kątem pożądanego stanu ochrony, tj. wyraźnie określające stan, jaki typ siedliska i gatunek na danym obszarze mają osiągnąć; pożądaný stan musi być:
  - a) ilościowy i mierzalny (cele ilościowe, które mogą być uzupełnione celami jakościowymi, takimi jak opis właściwego stanu siedliska lub struktury populacji), jak również raportowalny (umożliwiający monitorowanie);
  - b) realistyczny (uwzględniający rozsądne ramy czasowe i nakłady), spójny (umożliwiający zastosowanie takich samych atrybutów i wskaźników dla przedmiotów ochrony w różnych obszarach);
  - c) kompleksowy (atrybuty i cele powinny obejmować specyfikę danego przedmiotu ochrony i umożliwiać opisanie jego stanu ochrony jako właściwy lub niewłaściwy);
  - d) precyzyjne w odniesieniu do „utrzymania” lub „odtworzenia” stanu ochrony przedmiotu ochrony (odpowiedni poziom ambicji określający niezbędne środki ochrony);
  - e) odpowiadać ekologicznym wymaganiom dotyczącym typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I i gatunków wymienionych w załączniku II występujących na tych obszarach;

Zatem, szczegółowe cele działań ochronnych określono na poziomie wskaźników stanu ochrony odpowiadających poszczególnym parametrom stanu ochrony w ten sposób, żeby były określone docelowe, wynikające z metodyki Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, konkretne miary wskaźników.

Cele ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków sformułowano na podstawie następujących danych:

1. Dokumentacja do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012).
2. Uzupełnienie stanu wiedzy o występowaniu i stanie ochrony wydry: Bartoszewicz M. 2015. Inwentaryzacja przyrodnicza wydry w obszarze Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009.
3. Uzupełnienie stanu wiedzy o występowaniu i stanie ochrony kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej: „Ekspertyza przyrodnicza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla 2 przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 – płazy: 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*, 1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*” (Duda M. 2020, 2021).
4. Uzupełnienie stanu wiedzy o występowaniu i stanie ochrony czerwończyka nieparka: „Ekspertyza przyrodnicza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla 1 przedmiotu ochrony na obszarze Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 – 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*” (Wąsala R. 2021).
5. Raporty monitoringu niżej wymienionych siedlisk przyrodniczych realizowanych przez

- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska:
- a) 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea* – stanowisko Jezioro Wierzchowo (Gąbka M. 2013 i Joniak T. 2017),
  - b) 3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne – stanowisko Jezioro Martwe (Owsianny P. 2021),
  - c) 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) – stanowiska: Kusowo 14, Brzezińskie Bagno, Kusowo 9 (Kujawa-Pawlaczyk J. 2014, Pawlaczyk P. 2021), stanowiska: Kusowo 7, Kusowo 10, Kusowo 12 (Kujawa-Pawlaczyk J. 2014),
  - d) 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagion*) – stanowiska: Buczyna przy Jeziorze Martwym, Krasnobrzeg i Buczyna nad jeziorem Kople (Babiak T. 2013, 2018),
  - e) 91D0 Bory i lasy bagienne – stanowiska: Brzezińskie Bagno, Kusowo 13, Kusowo 16 (Kujawa-Pawlaczyk J. 2014, Nawrot P. 2021).
6. Babiak T., Bajerowski W., Cieśla A., Kolada A., Gawryś R., Korzeniak J., Kowalczyk T., Lewczuk M., Małecki B., Parkoła R., Perzanowska J., Stelmach R., Ziarnek K., 2018. Typy siedlisk przyrodniczych. [W:] Cieśla A., Mionskowski M., Kornatowska B., Müller I., Zajączkowska M., (red.), Monitoring siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w latach 2017-2018. Biuletyn monitoringu przyrody 19,1: 1–187. Biblioteka Monitoringu Środowiska GIOŚ, Warszawa.
  7. Zalewska-Gałosz J. 2015. Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoeto-Nanojuncetea* (3130). W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 106-119.
  8. Gąbka M. i In. 2015 Twardowodneoligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic (3140) W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 120 – 140.
  9. Wilk-Woźniak E. i In. 2012 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* (3150). W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 130-149.
  10. Wilk-Woźniak E. i In. 2012 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne (3160). W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 150-169.
  11. Korzeniak J. 2012 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*) 6510 W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 79-94.
  12. Koczur A. 2012. 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*) W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 109-122.
  13. Koczur A. 2015. 7120 Torfowiska wysokie, zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i

- stymulowanej regeneracji W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 182-195.
14. Stańko R. 2010. 7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa, s. 145-160.
  15. Świerkosz K., Reczyńska K. 2015. 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo- Fagetum*). W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 231-248.
  16. Pawlaczyk P. 2015. 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion*). W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 249-272.
  17. Pawlaczyk P. 2010. 91D0 Bory i lasy bagienne. W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa, s. 216-235.
  18. Pawlaczyk P. 2010. 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo- fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe. W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa, s. 236-254.
  19. Pawlaczyk P. 2012. 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario- Carpinetum*). W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 253-271.
  20. Pawlaczyk P. 2012. 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion roboli-petraeae*). W: W. Mróz (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 272-291.
  21. Romanowski J. i in. 2015. 1355 Wydra *Lutra lutra* W: M. Makomaska-Juchiewicz, M. Bonk (red.). Monitoring gatunków zwierząt. przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 388-424.
  22. Sielezniew M. 2015. 1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*. W: M. Makomaska-Juchiewicz, M. Bonk (red.). Monitoring gatunków zwierząt. przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 44-57.
  23. Mizgajska J., Ruybacki M. 2012. Kumak nizinny *Bombina bombina*. 1188 W: M. Makomaska-Juchiewicz, M. Bonk (red.). Monitoring gatunków zwierząt. przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa, s. 346-365
  24. Bernard R., 2012. 1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*. W: M. Makomaska-Juchiewicz, M. Bonk (red.). Monitoring gatunków zwierząt. przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 68-49.
  25. Bernard R., 2010. 1037 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*. W: M. Makomaska-Juchiewicz, M. Bonk (red.). Monitoring gatunków zwierząt. przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa, s. 32-58.
  26. Pabijan M. 2010. 1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*. W: M. Makomaska-Juchiewicz, M. Bonk (red.). Monitoring gatunków zwierząt. przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa, s. 195-219.

3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoeto-Nanojuncetea* - siedlisko reprezentowane jest jako krótkotrwałe zbiorowisko drobnych terofitów (roślin jednorocznych) rozwijające się w okresie późnego lata i wczesnej jesieni (sierpień-wrzesień) na okresowo osuszonych brzegach eutroficznego zbiornika wodnego. Siedlisko zajmuje pas szerokości o około 1 – 1,5 m wokół jeziora. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 2,19 ha. Siedlisko reprezentowane jest głównie przez gatunki tj: turzyca ciborowata *Carex bohemica*, cibora brunatna *Cyperus fuscus*, pięciornik norweski *Potentilla norvegica*, sit dwudzielny *Juncus bufonius* i babka wielonasienna *Plantago intermedia*. Kombinacja gatunków charakterystycznych siedliska jest uproszczona – wynika to głównie z granicznego występowania stanowiska. Siedlisko reprezentowane w obszarze na jednym stanowisku. Obecna ocena siedliska to U1. Celem ochrony jest referencyjny stan siedliska rozumiany poprzez utrzymanie lub podniesienie aktualnego stanu wskaźników. Niemożliwe jest osiągnięcie właściwego stanu (FV) ze względu na brak możliwości ochrony (z przyczyn naturalnych).

Cele ochrony uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2015).

3140 Twardowodneoligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic – siedlisko reprezentowane przez jezioro Wierzchowo, w którym stwierdzono występowanie podwodnych łąk ramieniowych zwłaszcza w zachodniej części jeziora. Stanowisko jest objęte monitoringiem PMŚ GIOŚ. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 701,18 ha. Stanowisko jest objęte monitoringiem PMŚ GIOŚ. Stan ochrony siedliska 3140 w obszarze na podstawie badań z 2017 r. został oceniony jako zły (U2). Przyczyną złej oceny siedliska była zła ocena wskaźników: struktura roślinności ramieniowej, obecność gatunków wskazujących na degradację siedliska oraz znaczna obecność fito- i zooplanktonu. Celem ochrony jest referencyjny stan siedliska rozumiany poprzez utrzymanie lub podniesienie aktualnego stanu wskaźników. Osiągnięcie stanu niezadowalającego (U1) jest trudne do przewidzenia ze względu na obniżone oceny ww. wskaźników, co wskazuje na pogorszenie stanu trofii jeziora (zgodnie z wynikami monitoringu istnieje ryzyko konkurencyjnego wyparcia ramienic w sytuacji znaczącego postępu pogarszania jakości wody).

Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2015) oraz raportów z monitoringu siedliska 3140 wykonanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (Gąbka M. 2013 i Joniak T. 2017).

3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* - siedlisko reprezentowane jest przez 12 jezior. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 473,62 ha. Obecna ocena ogólna siedliska w obszarze to U1 na co

decydujący wpływ miały obniżone oceny wskaźnika przezroczystości oraz barwy. Celem ochrony jest referencyjny stan siedliska rozumiany poprzez utrzymanie lub podniesienie aktualnego stanu wskaźników. Niemożliwe jest osiągnięcie właściwego stanu (FV) ze względu na obniżone oceny wskaźników przezroczystości oraz barwy.

Cele ochrony uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2015).

3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne - siedlisko reprezentowane w obszarze między innymi przez Jezioro Martwe w kompleksie Brzezińskiego Bagna, niewielkie jezioro w rezerwacie Bagno Kusowo oraz kilka innych akwenów rozproszonych w kompleksach torfowych. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 23,34 ha. Celem ochrony jest referencyjny stan siedliska rozumiany poprzez utrzymanie lub poprawę aktualnego stanu wskaźników. Osiągnięcie oceny FV zależne w dużej mierze od czynników naturalnych, w tym klimatycznych.

Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2012) oraz raport z monitoringu siedliska 3160 (Jezioro Martwe) wykonany w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (Owsianny P. 2021).

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*) - siedlisko reprezentowane w obszarze przez zbiorowiska ze związku *Arrhenatherion*. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 159,85 ha. W dniu 6 maja 2022 r., zlustrowano płaty łąk na północ i północny-wschód od Wierzchowa, które wg PZO dla obszaru Jezior Szczecineckich zinterpretowane zostały jako 6510. Po weryfikacji: z blisko 49 ha siedliska 6510 potwierdzono jedynie ok. 15 ha. W celu aktualizacji powierzchni siedliska w SDF, złożony został wniosek do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Celem ochrony jest referencyjny stan siedliska rozumiany poprzez utrzymanie lub poprawę aktualnego stanu wskaźników. Osiągnięcie właściwego stanu (FV) jest trudne do przewidzenia ze względu na zubożenie florystyczne płatów siedliska mimo ekstensywnego użytkowania kośnego. Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2012). Podczas badań terenowych przeprowadzonych w 2011 r. w ramach opracowania dokumentacji do planu zadań ochronnych nie określono stanu wskaźnika grubość wojłoku, w związku powyższym nie określono celu dla tego wskaźnika. Ocena grubości wojłoku przeprowadzona zostanie podczas prac nad dokumentacją do nowego planu zadań ochronnych obszaru.

7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) - siedlisko występuje w obszarze między innymi na terenie rezerwatu przyrody Bagno Kusowo. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 34,05 ha. Celem ochrony jest referencyjny

stan siedliska rozumiany poprzez utrzymanie lub poprawę aktualnego stanu wskaźników. Osiągnięcie oceny FV zależne w dużej mierze od czynników naturalnych, w tym klimatycznych. Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2012) oraz raportów z monitoringu siedliska 7110 wykonanego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (Pawlaczyk P. 2021).

7120 Torfowiska wysokie, zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji - do siedliska należą regenerujące się potorfia na Bagnie Kusowo i Wielkim Błocie k. Wierzchowa. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 61,51 ha. Celem ochrony jest referencyjny stan siedliska rozumiany poprzez utrzymanie aktualnego stanu wskaźników.

Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2012). Podczas badań terenowych przeprowadzonych w 2011 r. w ramach opracowania dokumentacji do planu zadań ochronnych nie oceniono wskaźnika „udział dobrze wykształconych płatów siedliska”, w związku powyższym nie określono celu dla tego wskaźnika.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Cariceteanigrae*) - siedlisko reprezentowane w obszarze przez niewielkie obiekty, rozproszone w kompleksach buczyn. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 11,09 ha. Celem ochrony jest referencyjny stan siedliska rozumiany poprzez utrzymanie aktualnego stanu wskaźników. Utrzymanie właściwego stanu (FV) siedliska uzależnione jest od warunków klimatycznych.

Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2012). Podczas badań terenowych przeprowadzonych w 2011 r. w ramach opracowania dokumentacji do planu zadań ochronnych nie oceniono wskaźnika „procent powierzchni zajęty przez siedlisko w transekcie”, w związku powyższym nie określono celu dla tego wskaźnika.

9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*) - siedlisko reprezentowane przez zespół typowo wykształconej kwaśnej buczyny niżowej *Luzulopilosae – Fagetum*. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 236,01 ha. Ocena ogólna siedliska w obszarze jest niezadowolająca, na co wpływają słabo ocenione wskaźniki dotyczące zasobów martwego drewna. Celem ochrony jest utrzymanie lub osiągnięcie właściwego stanu siedliska (FV) rozumianego poprzez poprawę lub utrzymanie stanu poszczególnych wskaźników i parametrów. Osiągnięcie właściwego stanu wskaźników związanych z zasobami martwego drewna części wskaźników jest procesem długofalowym (niemożliwym do osiągnięcia do końca obowiązywania Planu Zadań Ochronnych, tj. do dnia 2 maja 2024 r.), zależnym od wielu

czynników, w tym prowadzonej gospodarki leśnej oraz dynamiki rozwoju drzewostanów umożliwiającej wydzielanie się martwego drewna.

Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2015), raporty z monitoringu siedliska 9110 wykonanego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (Babiak T. 2018).

9130 Żyzne buczyny (*Galio odorati-Fagetum*) - siedlisko reprezentowane przez typowo wykształcony w regionie zespół żyznej buczyny niżowej *Galio odorati – Fagetum*. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 691,23 ha. Celem ochrony jest utrzymanie lub osiągnięcie właściwego stanu siedliska (FV) rozumianego poprzez poprawę lub utrzymanie stanu poszczególnych wskaźników i parametrów. Osiągnięcie właściwego stanu części wskaźników jest procesem długofalowym (niemożliwym do osiągnięcia do końca obowiązywania Planu Zadań Ochronnych, tj. do dnia 2 maja 2024 r.), zależnym od wielu czynników, w tym klimatycznych.

Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2012).

9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*) - siedlisko reprezentowane w obszarze przez typowo wykształcone w regionie fitocenozy *Stellario-Carpinetum*, występujące w strefach brzegowych jezior. Drzewostan grądów budują występujące w różnych proporcjach: buk, grab, dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, w płatach nadrzecznych oraz w sąsiedztwie źródeł także olsza czarna, jesion wyniosły, rzadziej wiąz pospolity i szypułkowy. W domieszce spotyka się ponadto: jawor, brzozę brodawkowatą, osikę, klon zwyczajny. W warstwie podszytu i podrostu dominują: leszczyna, buk, jawor, grab. W runie dominują gatunki typowo leśne. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 124,77 ha. Celem ochrony jest osiągnięcie stanu siedliska na poziomie U1 rozumianego poprzez poprawę lub utrzymanie stanu poszczególnych wskaźników i parametrów. Osiągnięcie właściwego stanu części wskaźników jest procesem długofalowym, niemożliwym do osiągnięcia do końca obowiązywania Planu Zadań Ochronnych. Najistotniejszy wpływ na ogólną ocenę siedliska ma w tym przypadku wskaźnik kardynalny związany z udziałem martwego drewna.

Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2012).

9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercetearobori – petraeae*) - siedlisko występuje w obszarze w formie kilku niewielkich, dobrze wykształconych płatów skupionych w kompleksie leśnym otaczających Bagno Kusowo. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 27,14 ha. Celem ochrony jest referencyjny stan siedliska rozumiany poprzez poprawę lub utrzymanie stanu

poszczególnych wskaźników. Osiągnięcie właściwego stanu części wskaźników jest procesem długofalowym niemożliwym do osiągnięcia do końca obowiązywania Planu Zadań Ochronnych, zależnym od wielu czynników, w tym klimatycznych. Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2012).

91D0* Bory i lasy bagienne (*Vacciniouliginosi-Betuletumpubescentis*, *Vacciniouliginosi-Pinetum*, *Pinomugo-Sphagnetum*, *Sphagnogirgensohnii-Piceetum*) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne - siedlisko zajmuje duże powierzchnie na terenie Bagna Kusowo, Brzezińskiego Bagna oraz Wielkiego Błota koła Wierzchowa, głównie w formie brzezin bagiennych. Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 617,72 ha. Celem ochrony jest referencyjny stan siedliska rozumiany poprzez poprawę lub utrzymanie stanu poszczególnych wskaźników jeśli pozwolą na to naturalne procesy. Niemożliwe jest osiągnięcie właściwego stanu (FV) ze względu na: silne przesuszenie wywołane zmianami klimatycznymi (susze) lub dawnymi melioracjami, ekspansję rodzimych roślin zielnych. Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2012), raport z monitoringu siedliska 91D0 wykonanego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (Nawrot P. 2021).

91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetumalbae*, *Populetumalbae*, *Alnenionglutinoso-incanae*, *olsy źródłiskowe*) - siedlisko reprezentowane w obszarze przez zespół łągi jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum* (91E0-3). Zgodnie z SDF (październik 2020) powierzchnia siedliska wynosi 201,47 ha. Przeprowadzona w dniu 6 maja 2022 r., lustracja terenowa w obrębie wydź. 18A p, r, o leśnictwa Wierzchowo, w Nadleśnictwie Szczecinek, nie potwierdziła występowania siedliska 91E0. W związku z powyższym powierzchnia siedliska w obszarze jest mniejsza i wynosi ok. 196 ha. W celu aktualizacji powierzchni siedliska w SDF, złożony został wniosek do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Celem ochrony jest osiągnięcie właściwego stanu siedliska (FV) rozumianego poprzez poprawę lub utrzymanie stanu poszczególnych wskaźników i parametrów. Osiągnięcie właściwego stanu części wskaźników w przypadku siedlisk hydrogenicznych nie zawsze jest możliwe, jest procesem długofalowym, zależnym od wielu czynników, w tym klimatycznych. Cele ochrony siedliska uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012) oraz w oparciu o podręcznik monitoringu siedliska GIOŚ (2012).

Dla gatunku 1188 kumak nizinny *Bombina bombina* założono utrzymanie stanu populacji na poziomie min. 30 odżywiających się samców, utrzymanie stanu zasiedlania dogodnych stanowisk na obecnym poziomie, zgodnie z naturalnymi procesami. Zgodnie z badaniami

przeprowadzonymi w latach 2020-2021 w ramach uzupełnienia stanu wiedzy (Duda M., 2020 i 2021) stwierdzono 8 stanowisk gatunku, w których odnotowano łącznie 30 odzywających się samców. Celem ochrony jest również utrzymanie siedliska w stanie właściwym FV na co najmniej 50% stanowisk gatunku w obszarze tj. wartość zbiorczego wskaźnika nie mniej niż 9,5 zgodnie z naturalnymi procesami. Zgodnie z podręcznikiem Monitoring gatunków zwierząt GIOŚ siedliska rozrodcze stanowią małe i średnie, płytkie (0,5-1,5 m) lub z licznymi płycznami, o płaskich brzegach dobrze nasłonecznione zbiorniki, wodne, optymalnie zespół blisko położonych zbiorników zróżnicowanych ekologicznie. Zbiorniki rozrodcze powinny ponadto posiadać odpowiedni skład roślinności wokół zbiornika umożliwiający schowanie się młodym osobnikom. Na podstawie materiałów do uzupełnienia stanu wiedzy (Duda M., 2021) 4 z 12 badanych stanowisk otrzymało ocenę właściwą FV, trzy niezadowolającą U1 i jedno złą U2. Stan FV oznacza ponad 25% udziału w powierzchni zbiornika szuwaru poniżej 1m wysokości, z liczną roślinnością zanurzoną o łagodnych brzegach zbiorników, z płycznami, brak zabudowy i dróg asfaltowych w otoczeniu zbiornika, dopuszczalne niewielkie odchylenia od powyższego standardu zgodnie z metodyką oceny stanu siedlisk GIOŚ (na podstawie podręcznika Monitoring gatunków zwierząt GIOŚ).

Dla gatunku 1355 wydra europejska *Lutra lutra* założono utrzymanie właściwego stanu populacji (FV), przynajmniej na poziomie co najmniej 2 osobników na 10 km linii brzegowej. Cele ochrony opracowane zostały na podstawie dokumentacji dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy o wydrze: „Inwentaryzacja przyrodnicza wydry w obszarze Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009” (Bartoszewicz M., 2015). Zgodnie z ww. dokumentem populacja wydry oceniona została na FV (parametr populacyjny określony na podstawie procentu pozytywnych stwierdzeń oraz indeksu populacyjnego). Występowanie wydry odnotowano na 88,72% kontrolowanych punktów, a indeks populacyjny osiągnął wartość 22,79, dlatego oba wskaźniki oceniono na FV. W rezultacie stan populacji osiągnął ocenę FV. W odniesieniu do stanu siedliska, przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, że wydra występuje na niemal wszystkich jeziorach i na różnej wielkości ciekach. Siedlisko jest praktycznie nieprzekształcone, a baza pokarmowa obfita. Stan siedlisk jest niemal bliski właściwego, jednak na obniżone oceny wpłynęła ocena niektórych wskaźników cząstkowych, tj. udział preferowanych odcinków rzek (U2), jakość wody (U1), przepusty pod drogami (U1). Szanse zachowania wydry oceniono na FV ze względu na ocenę stanu populacji, obecność odpowiednich siedlisk oraz stosunkowo zagrożeń. Ogólny stan zachowania został oceniony jako niezadowolający z uwagi na niektóre wskaźniki cząstkowe, wpływające na ocenę stanu zachowania siedliska.

Dla gatunku 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* – za cel ochrony ustalono utrzymanie populacji oraz siedlisk gatunku w obszarze. Stan populacji tego gatunku jest nieznany (XX). Przyjęta koncepcja monitoringu gatunku (Sielezniew, 2015) wyklucza ocenę stanu gatunku w skali poszczególnych stanowisk (tj. kwadratów 5x5km), dlatego też w obszarze Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 stan populacji, siedlisk, perspektywy ochrony i stan ogólny na wszystkich stanowiskach oceniono jako nieznany XX. Stan gatunku ocenia się tylko na poziomie

regionu biogeograficznego w oparciu o proporcję stanowisk (kwadratów 5x5km), w których znaleziono czerwończyka nieparka do wszystkich badanych. W obszarze objętym monitoringiem, czerwończyk nieparek został znaleziony w roku 2020 i 2021 na wszystkich 7 umownych stanowiskach (kwadratach 5x5km), w których takie poszukiwania były prowadzone, a więc w 100% badanych kwadratów. Na wszystkich stanowiskach stwierdzono także występowanie odpowiednich roślin żywicielskich dla larw jak i dla imago.

Dla gatunku 1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus* (*Triturus cristatus cristatus*) założono utrzymanie populacji oraz utrzymanie siedlisk w przynajmniej nie pogorszonym stanie (U1), a także poprawę łączności tras migracyjnych gatunku. Cele ochrony opracowane zostały na podstawie dokumentacji dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy o gatunku. W materiałach zebranych na potrzeby PZO znajduje się informacja o dziesięciu potencjalnych stanowiskach traszki grzebieniastej. W trakcie badań wykonanych w ramach uzupełnienia stanu wiedzy, traszkę grzebieniastą potwierdzono na ośmiu stanowiskach. Odnotowano więc spadek liczby stanowisk o 20%. Jednocześnie gatunek stwierdzono na 25% wszystkich wytypowanych zbiorników, co kwalifikuje do oceny stanu populacji jako U1. Aż sześć stanowisk wskazanych w PZO uzyskało ocenę ogólną U2. Przyczyną jest brak perspektyw wynikający jednak prawdopodobnie z błędu pierwotnego – jako potencjalne siedliska gatunku wskazano duże jeziora i stawy w których traszka grzebieniasta nie znajduje dogodnych warunków do rozrodu. We wszystkich tych przypadkach na brzegach zbiorników występują dogodne siedliska lądowe dla traszki grzebieniastej, jednak same jeziora czy stawy nie stanowią zbiorników lęgowych traszki, a w ich bezpośrednim sąsiedztwie również nie odnaleziono potencjalnych miejsc rozrodu. Na pozostałych stanowiskach stan siedliska oceniono w czterech przypadkach jako zadowalający (FV), a w pozostałych jako niezadowalający (U1). Ocenę obniżały parametry związane głównie z brakiem lub niewielką liczbą innych zbiorników w sąsiedztwie, wysokim zacienieniem, czy zbyt dużą powierzchnią zbiornika (traszka grzebieniasta preferuje zbiorniki o powierzchni 400-2000 m²), a także obecność ryb.

Dla gatunku 1037 trzepla zielona *Opiogomohus cecilia* założono utrzymanie populacji gatunku w obszarze na wszystkich potwierdzonych stanowiskach oraz siedlisk gatunku w obszarze. Cele ochrony gatunku uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012), w której zawarto informacje o występowaniu gatunku na ciekach obszaru – Gonnej Strudze oraz Gwdzie. Szczegółowe badania dotyczące gatunku przeprowadzone zostaną w roku 2022 (w ramach uzupełnienia wiedzy).

Dla gatunku 1042 zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis* utrzymanie populacji gatunku w obszarze na wszystkich potwierdzonych stanowiskach oraz siedlisk gatunku w obszarze. Cele ochrony gatunku uszczegółowiono na podstawie dokumentacji do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 (Pawlaczyk P. i in. 2012), w której zawarto informacje o występowaniu gatunku w obszarze na co najmniej kilkunastu stanowiskach

(przy jeziorach dystroficznych). Szczegółowe badania dotyczące gatunku przeprowadzone zostaną w roku 2022 (w ramach uzupełnienia wiedzy).

Poza wymienionymi wyżej zmianami załącznika nr 4 Cele działań ochronnych dla wszystkich siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony w obszarze wynikających z zarzutów formalnych Komisji Europejskiej z dnia 9 czerwca 2021 r., znak: INFR(2021)2025 C(2021)2179, zarządzenie zostało uzupełnione o wskazanie zagrożeń i działań ochronnych w odniesieniu do kumaka nizinnego, traszki grzebieniastej oraz czerwończyka nieparka oraz zweryfikowane w zakresie działań ochronnych, które zostały już wykonane:

- 1) W załączniku nr 3 Lp. 16 wskazano istniejące i potencjalne zagrożenia dla traszki grzebieniastej, które zidentyfikowane zostały podczas prowadzenia badań terenowych w latach 2020 – 2021 w ramach uzupełnienia stanu wiedzy. Istniejącymi zagrożeniami gatunku są: biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych). Ewolucja biocenotyczna, sukcesja (K02.01) oraz biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych). Abiotyczne (powolne) procesy naturalne – zamulanie (K01.02.). Podczas przeprowadzonych badań terenowych stwierdzono pogorszenie warunków rozrodu płazów na skutek nadmiernego zacienienia oraz wypływania zbiorników wodnych w wyniku zarastania roślinnością oraz zanikanie zbiorników wskutek ich zamulenia.

W związku z faktem, iż aktualnie obowiązujący Plan Zadań Ochronnych dla obszaru wygasa w roku 2024, działania ochronne dla ww. zagrożeń sformułowanych w trakcie badań prowadzonych w latach 2020 – 2021 w ramach ekspertyz obejmujących uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony zleconych przez RDOŚ w Szczecinie, zostaną zaprojektowane w nowym PZO.

- 2) W załączniku nr 3 Lp. 17 wskazano istniejące i potencjalne zagrożenia dla kumaka nizinnego, które zidentyfikowane zostały podczas prowadzenia badań terenowych w latach 2020 – 2021 w ramach uzupełnienia stanu wiedzy. Stwierdzono, że istniejącymi zagrożeniami gatunku są: biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych). Ewolucja biocenotyczna, sukcesja (K02.01) oraz biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych). Abiotyczne (powolne) procesy naturalne – zamulanie (K01.02.). Podczas przeprowadzonych badań terenowych stwierdzono pogorszenie warunków rozrodu płazów na skutek nadmiernego zacienienia oraz wypływania zbiorników wodnych w wyniku zarastania roślinnością oraz zanikanie zbiorników wskutek ich zamulenia.

W związku z faktem, iż aktualnie obowiązujący Plan Zadań Ochronnych dla obszaru wygasa w roku 2024, działania ochronne dla ww. zagrożeń sformułowanych w trakcie badań prowadzonych w latach 2020 – 2021 w ramach ekspertyz obejmujących uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony zleconych przez RDOŚ w Szczecinie, zostaną zaprojektowane w nowym PZO.

- 3) W załączniku nr 3 Lp. 19 wskazano istniejące i potencjalne zagrożenia dla czerwończyka nieparka, które zidentyfikowane zostały podczas prowadzenia badań terenowych w latach

2020 – 2021 w ramach uzupełnienia stanu wiedzy. Najwięcej oddziaływań zarówno negatywnych jak i pozytywnych związanych było z koszeniem łąk. Dla gatunku korzystniejsze jest mało intensywne koszenie, a niebezpieczeństwa wynikają z intensyfikacji lub też z drugiej strony - zaniechania użytkowania. Brak gospodarki łąkarskiej, zaniechanie koszenia powodującą zanik roślin pokarmowych i nektarodajnych. Wśród zagrożeń zdecydowanie dominują te związane ze zmianami sukcesyjnymi wynikającymi z zaniechania użytkowania, a z drugiej strony z jego intensyfikacją. Sukcesja siedlisk łąkowych przyczynia się do ograniczenia motyłowemu dostępu do roślin żywicielskich oraz pogorszenia warunków mikroklimatycznych na skutek zmian składu gatunkowego siedlisk (ekspansja ostów i trzciny). Utrzymaniu obecnego stanu populacji sprzyjać będzie ekstensywna gospodarka na podmokłych łąkach, która nie dopuści do ich zarastania. Należy też zachować śródpolne i śródleśne oczka wodne (np. jako użytki ekologiczne) oraz unikać wykaszania obrzeży rowów melioracyjnych, gdzie rosną gatunki szczawiu będące roślinami pokarmowymi gąsienic. W związku z faktem, iż aktualnie obowiązujący Plan Zadań Ochronnych dla obszaru wygasa w roku 2024, działania ochronne dla ww. zagrożeń sformułowanych w trakcie badań prowadzonych w latach 2020 – 2021 w ramach ekspertyz obejmujących uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony zleconych przez RDOŚ w Szczecinie, zostaną zaprojektowane w nowym PZO. Część stwierdzonych stanowisk czerwończyka nieparka zlokalizowanych jest w obrębie siedliska 6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*), dla którego ochrony wprowadzono między innymi. działania dotyczące zachowania przyrodniczych i siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony, położonych na trwałych użytkach zielonych poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych.

- 4) W załączniku nr 5 Lp. 1, opis działania ochronnego, zaplanowanego w celu ochrony siedliska 91D0 Bory i lasy bagiennie (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Pietum*) i brzożowo-sosnowe bagiennie lasy borealne oraz siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio- Caricetea*), w brzmieniu: „Budowa przegrody blokującej odpływ wody z borów i brzeziny bagiennych oraz regenerujących się potorfii torfowiska Wielkie Błoto (1 szt.). Działanie należy wykonać w terminie pierwszych 5 lat obowiązywania planu.” zastąpiono następującym działaniem: „Utrzymanie niedrożności rowów, w tym ewentualna konserwacja przegrody blokującej odpływ wody z borów i brzeziny bagiennych oraz regenerujących się potorfii torfowiska Wielkie Błoto (1 szt.). Działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych”. Ww. przegroda wybudowana została przez Nadleśnictwo Szczecinek w ramach projektu pn „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PLG Lasy Państwowe”.
- 5) W załączniku nr 5 Lp. 2, opis działania ochronnego, zaplanowanego dla ochrony siedliska 91D0 Bory i lasy bagiennie (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Pietum*) i brzożowo- sosnowe

bagienne lasy borealne oraz siedliska 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, w brzmieniu „Utrzymanie obecnych niedrożności rowów i zablokowanie rowów odwadniających w kompleksie Brzezińskiego Bagna przez ich punktowe zasypanie lub budowę przegród drewniano-ziemnych: przegroda duża (odległość między ściankami ok. 2m), przegroda mała (odległość między ściankami ok. 1m). Lokalizację punktów do zablokowania odpływu wody wyznacza załącznik nr 3a do niniejszego zarządzenia. Działanie należy wykonać w terminie pierwszych 5 lat obowiązywania planu” zastąpiono następującym działaniem: „Utrzymanie obecnych niedrożności rowów, w tym ewentualna konserwacja przegród drewniano-ziemnych wybudowanych w kompleksie Brzezińskie Bagna. Działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych”. Powyższa zmiana wynika z faktu wybudowania przegród drewniano-ziemnych w kompleksie Brzezińskie Bagna przez Nadleśnictwo Szczecinek, w ramach pn „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PLG Lasy Państwowe”.

- 6) W załączniku nr 5 uchylono wiersz lp. 25 dotyczący uzupełnienia rozpoznania wytypowania w obszarze czerwończyka nieparka *Lycaena dispar*. W roku 2021 wykonano dokumentację pt. „Ekspertyza przyrodnicza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla 1 przedmiotu ochrony na obszarze Natura 2000 Jeziora Szczecineckie PLH320009 – 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*” Ww. opracowanie wykonane zostało w ramach projektu nr POIS.02.04.00-00-0191/16 pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”.
- 7) W załączniku nr 5 uchylono wiersz lp. 28 dotyczący uzupełnienia rozpoznania wytypowania w obszarze kumaka nizinnego *Bombina bombina* oraz traszki grzebieniastej *Triturus cristatus* (*Triturus cristatus cristatus*). Uzupełnienie stanu wiedzy w odniesieniu do ww. gatunków przeprowadzone zostało w ramach pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”.
- 8) Uchylono załącznik nr 5a określający lokalizacje punktów do zablokowania odpływu wody, gdyż działanie zostało już zrealizowane przez Nadleśnictwo Szczecinek, w ramach pn „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PLG Lasy Państwowe”.

W związku z regulacją art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o ochronie przyrody sporządzający projekt planu zadań ochronnych, o którym mowa w ust. 1, umożliwi zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach

oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.), w postępowaniu którego przedmiotem jest sporządzenie projektu dokumentu.

W wykonaniu tego obowiązku, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, w dniu 31 maja 2022 r. podał do publicznej wiadomości informację o sporządzeniu projektu zmiany planu oraz o możliwości składania do niego uwag i wniosków w terminie do dnia 30 czerwca 2022 r., poprzez ogłoszenie obwieszczenia w prasie o zasięgu wojewódzkim (Kurier Szczeciński z dnia 1 czerwca 2022 r), wywieszenie obwieszczenia na tablicy ogłoszeń w RDOŚ w Szczecinie, przesłanie obwieszczenia do urzędów i instytucji państwowych z prośbą o wywieszenie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń i poinformowanie wszystkich urzędów, instytucji państwowych i podmiotów zainteresowanych zmianą PZO o możliwości zapoznania się z dokumentem i wnoszenia do niego uwag w terminie trwania konsultacji społecznych. W procedurze konsultacji społecznych projektu zarządzenia wpłynęły uwagi i wnioski ze strony Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz Nadleśnictwa Bobolice. Uwagi rozpatrzone w sposób następujący:

Lp.	Podmiot zgłaszający	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia
1	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Sprawdzenia i stosownego uzupełnienia wymaga kompletność wskaźników wynikających z metodyk Monitoringu PMS GIOŚ, dla których określono szczegółowe cele ochrony gdyż są luki w zestawieniu wskaźników, np. w niektórych siedliskach leśnych pominięto wskaźnik „niszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drewna”.	Siedlisko 3130 – uzupełniono o wskaźnik „udział dobrze zachowanych płatów siedliska”. Siedlisko 3140 – uzupełniono wskaźnik: „struktura roślinności ramienicowej”, Siedlisko 3150 – uzupełniono wskaźniki „plankton: fitoplankton” oraz „plankton: zooplankton” Siedlisko 7140 – nie uzupełniono o wskaźnik „procent powierzchni siedliska zajęty przez siedlisko na transekcie” z uwagi na brak oceny tego wskaźnika w ramach prac do PZO. Siedlisko 7120 – nie uzupełniono o wskaźnik „udział dobrze wykształconych płatów siedliska” z uwagi na brak oceny wskaźnika w ramach prac do PZO. Siedlisko 9110 i 9130 – doprecyzowano nazwę wskaźnika „inne zniekształcenia, w tym zniekształcenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna” (w projekcie dokumentu nazwa wskaźnika brzmiała: „inne zniekształcenia”).
2	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Przy większości siedlisk określono szczegółowe cele ochrony tylko dla części powierzchni siedlisk, czyli np. przy wskaźniku „gatunki ekspansywne roślin zielnych” określono	Uszczegółowiono cele ochrony w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych: 3150 - dla wskaźnika „barwa wody” oraz „przezroczystość wody”; 3160 dla wskaźników: „gatunki charakterystyczne”, „rodzime gatunki ekspansywne”, „obce gatunki inwazyjne”, „barwa wody”, „odczyn wody” „melioracje” oraz ogólny cel ochrony; 6510 dla wskaźnika „gatunki charakterystyczne”; 7120 dla wskaźników: „stopień uwodnienia”,

		<p>następujący cel: utrzymanie oceny FV wskaźnika w obrębie co najmniej 25% powierzchni siedliska w obszarze, ale nie określono celu dla danego wskaźnika w pozostałej części płatów siedliska w obszarze.</p>	<p>„melioracje odwadniające”; 7140 dla wskaźnika „stopień uwodnienia”; 9110 dla wskaźników: „charakterystyczna kombinacja florystyczna”, „skład drzewostanu”, „ekspansywne gatunki rodzime w runie”, „struktura pionowa i przestrzenna roślinności”, „wiek drzewostanu (udział starodrzewu)”, „naturalne odnowienie drzewostanu”, „martwe drewno (łączne zasoby)”, „martwe drewno wielkowymiarowe”, „mikrosiedliska drzewne”; 9130 dla wskaźników: „charakterystyczna kombinacja florystyczna”, „skład drzewostanu”, „ekspansywne gatunki rodzime w runie”, „struktura pionowa i przestrzenna roślinności”, „wiek drzewostanu (udział starodrzewu)”, „naturalne odnowienie drzewostanu”, „martwe drewno (łączne zasoby)”, „martwe drewno wielkowymiarowe”, „mikrosiedliska drzewne”; 9160 dla wskaźników: „charakterystyczna kombinacja florystyczna runa”, „gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy”, „udział graba”, „udział w drzewostanie gatunków liściastych (bez wczesnosukcesyjnych)”, „udział w drzewostanie gatunków wczesnosukcesyjnych”, „obce gatunki inwazyjne w podszycie i runie”, „ekspansywne gatunki rodzime w runie”, „struktura pionowa i przestrzenna roślinności”, „wiek drzewostanu (udział starodrzewu)”, „naturalne odnowienie drzewostanu”, „martwe drewno (łączne zasoby)”, „martwe drewno leżące lub stojące wielkowymiarowe >3m długości i >50 cm grubości”, „zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem”; 9190 dla wszystkich wskaźników, 91D0 dla wskaźników: „gatunki charakterystyczne”, „gatunki dominujące”, „inwazyjne gatunki obce w runie”, „uwodnienie”, „wiek drzewostany”, „gatunki obce geograficznie w drzewostanie”, „gatunki obce ekologicznie w drzewostanie”, „naturalne odnowienie drzewostanu”, „występowanie mchów torfowców”, „występowanie charakterystycznych krzewinek”, „zniszczenie runa i gleby związane z pozyskaniem drzewna”; 91E0 – dla wszystkich wskaźników.</p>
3	Nadleśnictwo Bobolice	<p>Należy zmienić brzmienie celu ochrony (załącznik nr 4) dla siedliska przyrodniczego 9110, w zakresie parametru dotyczącego składu drzewostanu: „Drzewostany te tworzą buczyny z domieszką Db, So i in., zgodnie z przyjętym składem gatunkowym, który został pozytywnie zaopiniowany przez RDOŚ w Szczecinie podczas opracowywania PUL dla Nadleśnictwa Bobolice na</p>	<p>Cele działań ochronnych są obligatoryjnie sporządzane w oparciu o przewodniki metodyczne GIOŚ, które zostały opracowane na potrzeby monitoringu przyrodniczego do oceny stanu zachowania siedlisk przyrodniczych i gatunków. Osiągnięcie oceny FV wskaźnika „skład drzewostanu” dopuszcza występowanie domieszek Db, So i in. Plan zadań ochronnych stanowiący akt prawa miejscowego nie może cytować zapisów z dokumentów niestanowiących aktów prawnych.</p>

		lata 2019-2028”.	
--	--	------------------	--

Projekt zmiany zarządzenia został uzgodniony, w trybie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r., poz. 135 z późn. zm.), z Wojewodą Zachodniopomorskim, pismem znak: P-1.0522.15.2022.KD z dnia 18 października 2022 r.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w
Szczecinie

Aleksandra Stodulna